

EUROOPA KOHTU OTSUS

10.detsember 1968*

Kohtuasjas 13/68,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Rooma Corte d'Appello eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleli olevas menetluses järgmiste poolte vahel:

SpA Salgoil, likvideerimisel, asukoht Milano,

ja

Itaalia väliskaubandusministeerium, asukoht Rooma,

asutamislepingu artikli 30 ja järgnevate artiklite tõlgendamise küsimuses,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. Trabucchi ja J. Mertens de Wilmars, kohtunikud A. M. Donner, W. Strauß (ettekandja), R. Monaco ja P. Pescatore,

kohtujurist: J. Gand,
kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

Oma 9. juuli 1968. aasta korraldusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 11. juulil 1968, esitas Rooma Corte d'Appello EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks küsimust seoses EMÜ asutamislepingu artikli 30 ja järgnevate artiklite tõlgendamisega.

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

I – Euroopa Kohtu pädevus

Põhikohtuasja kostja, Itaalia väliskaubandusministeerium, väidab, et kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei märkinud, et põhikohtuasi puudutab liikmesriikidevahelist kaubandust, on eelotsuseküsimused tervikuna vastuvõetamatud: nimetatud kohtuasi puudutab tegelikkuses kolmandatest riikidest pärinevaid tooteid.

Artikkel 177 rajaneb ühelt poolt siseriiklike kohtute ja teiselt poolt Euroopa Kohtu funktsioonide selgel eraldamisel ning ei võimalda Euroopa Kohtul läbi vaadata kohtuasja faktilisi asjaolusid ega kritiseerida eelotsusetaotluse põhjendusi. Seega, kui siseriiklik kohus teeb ühenduse sätte tõlgendamiseks eelotsusetaotluse, tuleb lähtuda eeldusest, et see siseriiklik kohus peab antud tõlgendust vajalikuks nimetatud kohtuasjas otsuse langetamiseks. Seega ei saa Euroopa Kohus nõuda siseriiklikult kohtult selgesõnalist avaldust, et sätte, mis nimetatud kohtu arvates tõlgendamist vajab, on kohaldatav. Kui kõnealusele sättele ei ole viidatud ebaõigesti, käsitab Euroopa Kohus seda nõuetekohase taotlusena. Euroopa Kohus ei ole pädev otsustama, kas üks või mitu sätet, mille tõlgendust taotletakse, on antud kohtuasjas kohaldatavad; selle küsimuse üle otsustab eelotsusetaotluse teinud kohus.

Seega ei saa esitatud vastuväidet lugeda põhjendatuks.

II – Esimene küsimus

Oma esimeses küsimuses palub Rooma Corte d'Appello Euroopa Kohtul „otsustada, kas asutamislepingu artiklil 30 ja järgnevate artiklite sätetel, eelkõige artiklil 31, on mõju ka liikmesriigi ja selle kodanike vahelistele suhetele”.

Eelotsusetaotluse teinud kohtu poolt edastatud informatsioonist lähtudes näib, et antud küsimuse esitamisel on silmas peetud üksnes artiklite 30 ja 31, artikli 32 esimese lõigu ja teise lõigu teise lause ning artikli 33 lõike 1 ja lõike 2 esimese punkti tõlgendamist.

(a) Artikkel 30 sätestab impordipiirangute ja kõigi samaväärse toimega meetmete keelustamise, kuid sätestab ühtlasi, et seda tehakse „ilma et see piiraks järgnevate sätete kohaldamist”.

Artiklid 31, 32 ja 33 määratlevad eelnimetatud keelu kohaldamisala üleminekuperioodil. Kuna kõnealune kohtuasi on seotud perioodiga, mil nimetatud sätteid kohaldati, puudub vajadus uurida artikliga 30 ette nähtud keelu kohaldamisala pärast nimetatud artiklite mõju lõppemist.

(b) Artikli 31 lõige 1 sätestab, et „liikmesriigid hoiduvad kehtestamast omavahel uusi koguselisi piiranguid või samaväärse toimega meetmeid”. Sama artikli lõige 2 sätestab liberaliseerimisastme, millest lähtuvalt tuleb mõista väljendi „uusi piiranguid” tähendust ning viitab seda tehes „Euroopa Majanduskoostöö Organisatsiooni nõukogu 14. jaanuari 1955. aasta otsustele”. Lisaks näeb nimetatud lõige ette, et „liikmesriigid esitavad komisjonile hiljemalt kuus kuud

pärast selle lepingu jõustumist nimekirjad toodetest, mis nad on nimetatud otsustest tulenevalt liberaliseerinud” ning sätestab, et „need liikmesriikide nimekirjad liidetakse”.

Pärast nimetatud nimekirjade esitamist või hiljemalt pärast nende esitamiseks kehtestatud tähtaja möödumist sätestab artikkel 31 selgesõnalise keelu, mis ei sisalda mitte tegutsemise, vaid tegutsemisest hoidumise kohustust. Selle kohustusega ei kaasne mitte ühtegi reservatsiooni, mis võimaldaks seada selle rakendamise sõltuvusse siseriiklikust õigusest tulenevast positiivsest meetmest või ühenduse institutsioonide poolsest sekkumisest. Artiklis 31 sätestatud keelu iseloom on täiuslikult sobiv selleks, et omada vahetut mõju liikmesriikide ja nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute õigussuhetele. Seega loob artikkel 31 õigusi, mida liikmesriikide kohtud on kohustatud kaitsma.

(c) Artikli 32 esimene lõige näeb ette, et „liikmesriigid hoiduvad omavahelises kaubanduses muutmast piiravamaks kvote ja samaväärse toimega meetmeid, mis kehtivad käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval”.

Artikli 31 osas esitatutega analoogilistel põhjustel on see säte sobiv selleks, et omada samasugust mõju liikmesriikide ja nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute õigussuhetele.

(d) Artikli 32 viimases lauses ja artikli 33 lõikes 1 ja lõike 2 esimeses punktis esitatud sätted on suunatud asutamislepingu jõustumise kuupäeva seisuga kehtinud kvootide ja samaväärse mõjuga meetmete järg-järgulisele tühistamisele üleminekuperioodil. Artikli 32 viimane lause sedastab põhimõtte ning artikkel 33 kehtestab selle kohaldamise korra. Seega tuleks nimetatud sätteid vaadelda ühtse tervikuna. Artikli 33 lõike 1 kohaselt „muudab iga liikmesriik teisele liikmesriigile avatud kahepoolset kvoodid üldkvootideks, mis ilma igasuguse diskrimineerimiseta on avatud kõikidele teistele liikmesriikidele”. Samuti näeb artikli 33 lõige 1 ette, et liikmesriigid peavad üldkvote kindlatel kuupäevadel ja ettenähtud määral järk-järgult suurendama. Lõpuks määrab artikli 33 lõike 2 esimene lõik analoogiliste kriteeriumite alusel kindlaks kvoodid, mida kasutatakse „liberaliseerimata toote” puhul, mille „üldkvoot ei ulatu 3 protsendini asjassepuutuva riigi kodumaisest toodangust” ja nende suurendamise korra.

Nimetatud sätetega nähakse ette kohustused, mille rakendamine või mõju ei eelda meetmete kehtestamist ühenduse institutsioonide poolt. Kuna need sisaldavad siiski reaalseid kohustusi, tuleks kaaluda võimalust, kas liikmesriigid võivad nende täitmisel mõned eespool nimetatud mõjudest omal äranägemisel osaliselt või täielikult välistada. Liikmesriikidele jääb tulenevalt kohustusest „muuta kahepoolset kvoodid ... üldkvootideks” ja „koguväärtuse” ja „kodumaise toodangu” kontseptsioonist teatav diskretsiooniõigus. Kuna asutamisleping ei anna tegelikkuses mingeid viiteid selle kohta, milliste andmete põhjal või milliste meetodite abil nimetatud näitajate arvutamine peab toimuma, võib ette näha mitmeid lahendusi. Seega ei ole artikli 32 viimane lause ja artikkel 33 kohaldatav piisava täpsusega, et tunnustada neil kõnealuse vahetu mõju olemasolu.

III – Teine küsimus

Rooma Corte d'Appello palub oma küsimuses Euroopa Kohtult järgmist:

„Juhul kui vastus on jaatav, vaagida sel moel üksikisikule riigi suhtes subjektiivselt positsioonilt antava õiguskaitse olemust; teisisõnu, kaaluda, kas kõnealused seadusesätted tagavad üksikisiku erahuvide vahetu ja esmase kaitse, välistades igasuguse riigipoolse võimaluse selle huviga avaliku halduse tasandilt vastuollu sattuda, või kas pole tegemist vastupidise olukorraga, kus nimetatud sätted on koostoimes asutamislepingu artiklitega 36, 224 ja 226 mõeldud üksnes liikmesriikide üldiste huvide esmaseks kaitsmiseks ühenduse õigusega seotud küsimustes ning kas nende eesmärk on sellest tulenevalt eelkõige, vahetult ja peamiselt haldustegevuste kooskõlastamine nimetatud huvidega ning seega tuleb tunnistada, et ühelt poolt jääb kõigile liikmesriikidele õigus kehtestada oma kodanike suhtes impordipiiranguid ja teiselt poolt, kui võtta siiski arvesse ka riigi üldisi huvisid ja mitte üksikisikute erahuve, on nimetatud sätted mõeldud üksnes vastavate õiguste seaduslikuks rakendamiseks ja mitte nende olemasolu tagamiseks.”

Kuna antud küsimusele vastamist oodatakse üksnes juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleb seda käsitleda ainult niivõrd, kuivõrd vastavate sätete vahetu mõju on kinnitamist leidnud.

1. Euroopa Kohtu pädevus

Põhikohtuasja kostja, Itaalia väliskaubandusministeerium, väidab, et antud küsimus on vastuvõetamatu. Ministeerium väidab, et pöördudes Euroopa Kohtu poole palvega üksikisikutele tagatava õiguskaitse „olemuse kaalumiseks” on Rooma Corte d'Appello tõstatanud küsimuse, mis sõltub siseriikliku õiguse tõlgendamisest.

Selle väitega ei saa nõustuda, kuna nimetatud küsimus eeldab ühenduse õiguse tõlgendamist. See täiendab esimest küsimust, kuna püüab saada teavet asutamislepinguga kõnealustele sätetele omistatud iseloomu ja mõju kohta.

2. Põhiküsimus

Asutamislepingu aluspõhimõtetest ja eesmärkidest, mida selle abil soovitatakse saavutada, järeldub, et artikli 31 ja artikli 32 esimese lõigu sätted on saanud liikmesriikide õiguskorra osaks ja on selle raames vahetult kohaldatavad. Teatud olukordade keerukus liikmesriigi seisukohalt ei saa muuta vahetult kohaldatava ühenduse sätte õiguslikku olemust ning kui arvestada, et ühenduse eeskirjad peavad olema ühesuguse siduva jõuga kõikides liikmesriikides, on tegemist just niisuguse olukorraga.

Artiklite 31 ja 32 sätetega nõutakse, et ametivõimudelt ja eelkõige liikmesriikide asjakohased kohtud kaitseksid nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute huve, keda eelnimetatud sätete võimalik rikkumine mõjutada võib, tagades neile nende huvide vahetu ja esmase kaitse sõltumata sellest, millised võivad siseriiklikust õigusest tingitult olla kõnealuste huvide ja küsimustes viidatud avaliku huvi vahelised seosed.

Siseriiklikus õigussüsteemis tuleb ette näha, milline kohus on pädev vastavat kaitset andma ning sellest tulenevalt otsustama, kuidas toimub selliselt kaitstava subjektiivse positsiooni õiguslik kvalifitseerimine.

Vastupidiseid argumente ei saa asutamislepingu artiklitega 36, 224 ega 226 põhjendada. Kuigi nimetatud sätted omistavad liikmesriikide huvidele erilise tähtsuse, tuleb tegelikult silmas pidada, et neis käsitletakse selgelt määratletud erandjuhtumeid ning neid ei ole võimalik laiemalt tõlgendada.

Seega tuleb käesolevale küsimusele vastata, et kui kõnealused sätted annavad nende reguleerimisalasse kuuluvatele isikutele õigusi, mida siseriiklikud kohtud on kohustatud kaitsma, peavad need kohtud tagama nimetatud õiguste tegeliku kaitse, kuid kohtute pädevuse määramine ja vastavate õiguste kvalifitseerimine liikmesriigi õigussüsteemist lähtuvate kriteeriumite alusel on iga liikmesriigi enda õigussüsteemi ülesanne.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata, ning et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Rooma Corte d'Appello's poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse Corte d'Appello.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära põhikohtuasja poolte ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eelkõige selle artikleid 30, 31, 32, 33, 36, 177, 224 ja 226,

võttes arvesse protokollit Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eelkõige selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Rooma Corte d'Appello 9. juuli 1968. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Pärast liberaliseeritud toodete nimekirjade esitamist või hiljemalt pärast nende nimekirjade esitamiseks EMÜ asutamislepingu artikli 32**

teise lõiguga kehtestatud tähtaja möödumist on artiklil 31 vahetu mõju liikmesriigi ja selle jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute vahelistele suhetele ning see loob viimastele õigusi, mida siseriiklikud kohtud on kohustatud kaitsma.

2. Artikli 32 esimesel lõigul on samasugune mõju ja see loob samasuguseid õigusi.
3. Siseriiklikud kohtud on kohustatud eespool nimetatud artiklitest tulenevaid õigusi kaitsma, kuid kohtute pädevuse määramine ja vastavate õiguste kvalifitseerimine liikmesriigi õigussüsteemist lähtuvate kriteeriumite alusel on iga liikmesriigi enda õigussüsteemi ülesanne.

Kohtukulude jaotuse käesolevas kohtuasjas otsustab Rooma Corte d'Appello.

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 19. detsembril 1968 Luxembourgis.

Lecourt	Trabucchi	Mertens de Wilmars	
Donner	Strauß	Monaco	Pescatore
Kohtusekretär			President
A. Van Houtte			R. Lecourt